

ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง ฤกษ์สังหาร

STUDY THE BELIEFS AND RITUALS THAT APPEAR IN THE TV SERIES THE AUSPICIOUS KILL

ทิพย์วัลย์ ธรรมเพียร¹ พิทยารัตนภรณ์ เปียปันทอง² และนารีนารถ วงษ์ปรีดา³

Thippawan Thamphian¹ Pitayaratnaphorn Piapinthong² And Narinat Vongpreeda³

¹ สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Thai Language for Communicative Innovation Faculty of Humanities And Social Sciences,

Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage

E mail: Fon28174@gmail.com

² สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Thai Language for Communicative Innovation Faculty of Humanities And Social Sciences,

Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage

³ สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Thai Language for Communicative Innovation Faculty of Humanities And Social Sciences,

Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage

Received : 2021 March 31

Revised : 2021 June 30

Accepted : 2021 June 30

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง ฤกษ์สังหาร จำนวน 24 ตอน โดยได้นำหลักทฤษฎีหรือแนวคิดของชนิษฐา จิตชินะกุล มาวิเคราะห์เกี่ยวกับความเชื่อที่ปรากฏในละครเรื่องนี้ จึงชี้ให้เห็นว่าความเชื่อในละครโทรทัศน์เรื่อง ฤกษ์สังหาร ตรงกับทฤษฎีในเรื่องความเชื่อในสังคมไทย หมวดประเภทความเชื่อด้านในโหราศาสตร์ ด้านความเชื่อเรื่องบุคคล และความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ซึ่งความเชื่อที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง ฤกษ์สังหาร เป็นความเชื่อที่อยู่เหนือธรรมชาติ ที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้โดยวิทยาศาสตร์ แต่อาศัยความเชื่อด้านโหราศาสตร์เป็นหลักมาช่วยตัดสินใจให้เกิดผลสำเร็จนั่นเอง ดังชนิษฐา จิตชินะกุล ได้กล่าวเกี่ยวกับความเชื่อไว้ว่า การที่มนุษย์ยอมรับนับถือหรือเกิดการยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมั่นคงในชีวิตนั้นอาจมีเหตุผลที่เพียงพอต่อการยอมรับหรือไม่ก็ได้ และเมื่อมนุษย์เกิดยอมรับในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วก็จะมีการแสดงออกไม่ว่าจะทางกายหรือทางใจ

คำสำคัญ: ความเชื่อและพิธีกรรม ละครโทรทัศน์ ฤกษ์สังหาร

ABSTRACT

This article has an objective To study the beliefs that appeared in the 24-part TV series Rerk Killing by applying the theory or concept of Khanittha Jitchinakul to analyze the beliefs that appear in this drama. Therefore, it was pointed out that the belief in the television drama "Rerk Killing" matches the theory of belief in Thai society Categories of beliefs in astrology Personal beliefs And beliefs in superstition Which the belief that appears in the TV series auspicious killing is a supernatural belief That cannot be proven by science But relying on beliefs in astrology to help inspire them to achieve success. Human acceptance or adherence to something As a spiritual anchors to a feeling of warmth, security, and stability in life, it may or may not be justified for acceptance. And when humans are born to accept a particular subject, it will be expressed, whether physical or mental.

Keywords: Beliefs and Rituals, TV series, auspicious time

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อกล่าวถึงละครโทรทัศน์ในปัจจุบันถือได้ว่า เป็นสื่อที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนพอสมควร จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ได้คิดค้นละครโทรทัศน์แนวใหม่ขึ้น เพื่อให้ตอบโจทย์หรือเป็นที่น่าติดตามของผู้ชม จึงทำให้เกิดเป็นละครแนวลึกลับขึ้นมา ละครแนวนี้อาจมีเรื่องไสยศาสตร์ ความเชื่อ และพิธีกรรมต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ผลิตได้นำนิยายเรื่องฤกษ์สังหารมาจัดทำเป็นละครโทรทัศน์เรื่องฤกษ์สังหาร ที่ได้นำความเชื่อในด้านโหราศาสตร์มาประยุกต์ให้เข้ากับเรื่องการเมืองและตำแหน่งหน้าที่เข้ามา เพื่อให้หน้าติดตามพร้อมทั้งให้แง่คิดในหลาย ๆ ด้าน โดยเนื้อหาหลักจะมีความเชื่อในด้านโหราศาสตร์ ที่เชื่อว่าการโคจรของดวงดาวสามารถพลิกผันดวงชะตาชีวิตของทุกคนได้ และทำให้เกิดความเชื่อและพิธีกรรมที่พิสดาร โดยการนำชีวิตของผู้หญิง 5 ชีวิต ที่เกิดวัน เวลา และธาตุที่ต่างกันมาสังเวยเทพพระเจ้า เพื่อให้ตนเองได้ขึ้นเป็นใหญ่ ซึ่งละครเรื่องนี้มีบทละครที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อ จึงทำให้ผู้ศึกษาต้องการทราบแนวคิดในเรื่องความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ นอกจากความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์แล้ว ยังมีความเชื่อเรื่องอื่นเกี่ยวข้องอีกหรือไม่ เมื่อผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลในด้าน บทความ งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่าทฤษฎีที่ตรงกับความเชื่อที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องนี้คือ คติชนวิทยาของชนิษฐา จิตสินทะกุล ในด้านความเชื่อของสังคมไทยหมวดความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ความเชื่อเรื่องบุคคลเกี่ยวกับการตั้งชื่อบุคคล และประเภทความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ได้นำหลักทฤษฎีนี้มาวิเคราะห์ได้พบว่าความเชื่อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกิดจากการที่มนุษย์ยอมรับนับถือ หรือเกิดการยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมั่นคงในชีวิตนั้น อาจมีเหตุผลที่เพียงพอต่อการยอมรับหรือไม่ก็ได้ และเมื่อมนุษย์เกิดยอมรับในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วก็จะมีการแสดงออกไม่ว่าจะทางกายหรือทางใจ ซึ่งข้อความข้างต้นสอดคล้องกับบทละครเรื่อง ฤกษ์สังหาร มีความเชื่อในด้านการโคจรของดวงดาว

จะช่วยพลิกผันชะตาชีวิตให้ตนเป็นใหญ่ยิ่งขึ้น และประกอบพิธีกรรมที่ต้องนำชีวิตผู้คนมาสังเวยให้แก่เทพเจ้า ซึ่งความเชื่อเหล่านี้เกิดจากนัถือเทพเจ้าซึ่งเป็นสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ แต่ก็ยังมีบุคคลบางกลุ่มยอมรับและยึดมั่นในการนับถือสิ่งเหล่านี้อยู่นั่นเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความเชื่อที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง ฤกษ์สังหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเชื่อให้ได้มากที่สุด

1.2 ศึกษา และค้นคว้าละครโทรทัศน์เรื่อง ฤกษ์สังหาร จำนวน 24 ตอน โดยใช้วิธีคือการถอดบทสนทนาของตัวละคร แต่ละตอนและจัดทำตารางแยกประเภทความเชื่อต่าง ๆ

2. ชั้นวิเคราะห์

2.1 นำบทละครที่ถอดจากบทสนทนาของตัวละครที่จำแนกในตารางมาวิเคราะห์หว่ามีความเชื่อที่ประเภท และตรงกับหลักทฤษฎีของใครมากที่สุด

3. ชั้นสรุป

3.1 สรุป คือการนำบทสนทนาของตัวละครมาจำแนก และมาวิเคราะห์ว่าตรงกับทฤษฎีหรือแนวคิดของใครบ้างจึงได้พบความเชื่อที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง ฤกษ์สังหาร ตรงกับทฤษฎีของชนิษฐา จิตสินะกุล ในด้านคติชนวิทยา ความเชื่อในสังคมไทย หมวดหมู่ความเชื่อด้านโหราศาสตร์ ความเชื่อเรื่องบุคคลเกี่ยวกับการตั้งชื่อ และความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ และจัดเรียงความเชื่อที่พบจำนวนมาก ไปยังความเชื่อน้อยที่สุด

3.2 อภิปรายผล คือ นำความเชื่อที่พบในละครมาขยายความเพื่ออธิบายความเชื่อที่พบในละครนั้นเกิดขึ้นจากสิ่งไหน แล้วทำไมตัวละครถึงได้ใช้ความเชื่อแบบนั้น

3.3 ข้อเสนอแนะ คือการบอกกับผู้ที่สนใจจะศึกษาเกี่ยวกับละครโทรทัศน์เรื่องนี้

ผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้า ได้ศึกษาความเชื่อที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง ฤกษ์สังหาร จำนวน 24 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์

ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ เป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการทำนายทายทัก ดูฤกษ์วันดี วันร้าย ดูโชคชะตาราศีจากวันเดือนปี ซึ่งเป็นความเชื่อที่ได้มีการถ่ายทอดมาตั้งแต่อดีตและเป็นเรื่องที่ทุกคนในสังคมให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะหลายคนมีความเชื่อว่าชีวิตขึ้นอยู่กับฟ้าลิขิต ดวงดาวและฤกษ์ยามต่าง ๆ ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้เกิดคติความเชื่อเรื่องของวัน เวลา ในการประกอบกิจการต่าง ๆ อย่างไรก็ตามแม้ว่าการทำนายทายทักอาจจะมีผลคลาดเคลื่อนไปบ้าง แต่คนส่วนใหญ่ก็ยังคงพึงพอใจในคำทำนายเพราะอย่างน้อยก็ช่วยลดความวิตกกังวลไปได้บ้าง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการทำนายนั้นมี 4 ประการ (ชนิษฐา จิตชินะกุล, 2545: 49) จากการศึกษาละครโทรทัศน์เรื่อง ฤกษ์สังหาร ผู้วิจัยพบวัตถุประสงค์ของความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์โดยจัดอันดับวัตถุประสงค์จากจำนวนมาก ไปยังจำนวนน้อย ดังนี้

1.1 เพื่อทำนายอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เป็นการค้นหาคำตอบเพื่อสนองความอยากรู้ อยากรูเห็นของมนุษย์ บางคนก็อยากรู้อันาคตจะเป็นอย่างไร บางคนก็อยากรู้อันที่ กำลังจะเกิดขึ้น ในอนาคตเป็นอย่างไร หรือบางคนก็อยากรู้อันอดีตเมื่อชาติที่แล้วว่าเป็นใครมาจากไหน ซึ่งการทำนายนี้อาจจะต้องใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์ เช่น การคำนวณวัน เดือน ปีเกิด หรือเชิงสัญลักษณ์ที่มีอำนาจ มาช่วยเหลือ

ตัวอย่าง

หลวงลุง: และก่อนหน้านี้นี้ ทีมหาเคยดูเอาไว้ว่าอาเพศครั้งที่ 2 จะเกิดขึ้นก็ประมาณปลายเดือน มิถุนายน มันก็ใกล้ขึ้นมากทุกทีแล้วนะ ถ้าท่านเบญจวรรณเป็นคนที่อยู่เบื้องหลังการทำพิธีแก้เคล็ดดวงเมือง ในครั้งนี้จริง ตอนนี้น่ากำลังเตรียมการอะไรบางอย่างอยู่ เพื่อฤกษ์สังหารครั้งที่ 2 อย่างเป็นแน่

มหากะทิง: หลวงลุงครับดาวอังคารโคจรเร็วกว่าปกติครับ ดาวอังคารคือดาวบาปเคราะห์เข้าสู่ราศี เมถุนในภพสหัชชะแปลว่าคนหมู่มาก ซึ่งเสี่ยงกับราศีธนูในภพสุภะแปลว่าการเดินทาง ดาวจันทร์เป็นดาวธาตุน้ำเข้าสู่ราศีธนู แสดงว่าอาเพศที่สองจะเป็นสาธารณภัยทางน้ำ น่าจะเกิดขึ้นเร็วมากครับหลวงลุง

หลวงลุง: อาเพศครั้งที่ 2 จะเกิดขึ้นเมื่อไหร่

มหากะทิง: ฤกษ์สังหารครั้งแรกเกิดขึ้นจากอาเพศเกิดไปแล้วหนึ่งวัน ส่วนอาเพศครั้งที่ 2 ตรงกับวัน จันทร์ที่ 17 มิถุนายน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7”

(หลวงลุง, มหากะทิง ตอนที่ 4 เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2562)

จากบทสนทนาของตัวละครข้างต้นจึงทำให้พบว่าตัวละครพยายามจะนำความเชื่อในด้านโหราศาสตร์มาทำนายบ้านเมืองว่าในอนาคตกำลังจะเกิดภัยอันตรายต่อบ้านเมือง และประชาชน จึงได้อาศัยความเชื่อในการทำนายจากดวงดาวโดยอาศัยการโคจรของดาวต่าง ๆ ซึ่งการทำนายต้องอาศัยการคำนวณจากวัน เดือน ปีเกิด มาช่วยในการคาดเดา ซึ่งถือได้ว่าคนไทยในยุคปัจจุบันยังคงมีความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์ จึงทำให้ละครโทรทัศน์ได้หยิบหรือยกนำความเชื่อในศาสตร์โหราศาสตร์มาผลิต

เป็นละครโทรทัศน์ และยังแสดงให้เห็นว่าความเชื่อในด้านนี้ยังตรงกับคำกล่าวในเรื่องความเชื่อที่ว่า การที่มนุษย์ยอมรับนับถือ หรือเกิดการยึดมั่น ถิ่นมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมั่นคงในชีวิตนั้นอาจมีเหตุผลที่เพียงพอต่อการยอมรับหรือไม่ก็ได้ จากข้อความข้างต้นของชนิษฐา จิตฉินะกุล จึงทำให้พบว่าเมื่อตัวละครได้ยึดมั่นในความเชื่อด้านโหราศาสตร์ที่ว่า การโคจรของดวงดาวสามารถพลิกผันชะตากรรมของชีวิตมนุษย์ และความเปลี่ยนแปลงของประเทศได้นั่นเอง การที่ตัวละครมีความคิดเช่นนี้เพื่อหาแนวทางเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่ว่า การทำนายจะช่วยทำให้เห็นอนาคตและเราสามารถหาวิธีการแก้ไขกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมได้นั่นเอง

1.2 เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นการคำนวณเพื่อช่วยแก้ไขเหตุการณ์ที่ไม่ดีให้กับคนในสังคมโดยการทำนายนี้อาจจะครอบคลุมทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นการความวิตกกังวลได้ หรือบางครั้งก็ช่วยให้ผ่อนคลายปัญหาหลงได้บ้าง พบ 6 ครั้งดังนี้

ตัวอย่าง

มหากะทิงได้คำนวณดวงของรวิ จึงทำให้เขาคิดว่ารวินี้แหละเป็นเจ้าพิธีฤกษ์สังหาร เพราะดวงเขายังไม่ถึงเกณฑ์ที่จะได้เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพฯ และดวงของเขาเหมาะสมที่จะทำฤกษ์สังหารอีกด้วยดังบทสนทนา

มหากะทิง: พี่รวิเกิดลัคนาราศีเมษมีตนุเศษอยู่ราศีธนู โดยรวมแล้วดวงไม่ตกต่านะครับ เพราะมีดาวพลูหัสเป็นราชาโชค แต่ปีนี้พี่รวิอายุ 42 มีดาวมฤตยูกลัคนาบวกกับมีดาวเสาร์กุมตนุเศษอยู่ในภพศุภะ แปลว่าพี่รวิมีหน้าที่การงานจะไม่ราบรื่น เขาจะมีปัญหาและขัดแย้งกับผู้ใหญ่

หลวงลุง: อ้าว เขาได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ว่า แล้วอย่างงั้นไม่ขัดกับดวงหรือ

มหากะทิง: ใช่ครับ แต่ดวงของพี่รวิเสียโจโรฤกษ์ โจโรฤกษ์ คือ ฤกษ์แห่งการช่วงชิงดวงนี้แหละครับหลวงลุงที่เหมาะสมการทำพิธีเปลี่ยนดวงเมือง

(มหากะทิง, หลวงลุง ตอนที่ 6 เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2562)

จากบทสนทนาของตัวละครข้างต้นพบว่า ตัวละครเอกได้พยายามคำนวณวัน เดือน ปีเกิดของบุคคลบางกลุ่มที่คาดว่าอยู่เบื้องหลังของพิธีฤกษ์สังหาร ซึ่งถ้าตัวละครเอกสามารถหาได้ว่าใครที่อยู่เบื้องหลังพิธีฤกษ์สังหารได้ก็จะสามารถช่วยเหลือชีวิตผู้หญิงทั้ง 5 ชีวิตได้ บทสนทนาของละครเรื่องนี้จึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ความเชื่อด้านโหราศาสตร์ในข้อที่สองที่ว่า เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นการคำนวณเพื่อช่วยแก้ไขเหตุการณ์ที่ไม่ดีให้กับคนในสังคมนั่นเอง เพราะการคำนวณนี้หากสำเร็จจะทำให้สามารถหยุดฆาตกร และสามารถให้ความปลอดภัยกับผู้หญิงทุกคนในสังคมได้อีกด้วย ซึ่งจากกรณีตัวอย่างสามารถสะท้อนความเชื่อในสังคมไทยยุคปัจจุบันว่า ต่อให้เทคโนโลยีก้าวไกล แต่ความเชื่อในเรื่องของฟ้า ขอฝน โดยการทำบุญบั้งไฟ เพื่อขอฝนให้ตกตามต้องฤดูยังคงมีอยู่ เป็นต้น

1.3 เพื่อดูฤกษ์ยาม วันดีวันร้าย ประกอบกิจต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการประกอบพิธีที่เป็นมงคล ทั้งนี้ฤกษ์ หมายถึง เวลาที่เหมาะสมจะประกอบพิธีมงคลต่าง ๆ ส่วนยาม หมายถึงวันที่ดีและวันที่ร้าย ซึ่งการหาฤกษ์ยามอาจจะดูจากตำราฤกษ์ยามที่กล่าวไว้อย่างกว้าง ๆ หรือมาคำนวณว่าปีใด เดือนใด วันเวลาใด จึงเหมาะแก่การประกอบพิธี การดูฤกษ์ยามจะช่วยให้ผู้ประกอบกิจการได้มีเวลาเตรียมตัว และวางแผนได้อย่างเหมาะสม พบ 5 ครั้ง ดังนี้

ตัวอย่าง

หลวงลุงได้นั่งคุยกับมหากะทิงเรื่องอาเพศที่จะเกิดขึ้นและกำหนดของพิธีฤกษ์สังหารว่าเกิดขึ้นวันไหน เพื่อที่จะหาคนอยู่เบื้องหลังพิธีที่ฤกษ์สังหาร หรือพิธีฆ่าคน ดังบทสนทนาดังนี้

“หลวงลุง: อาเพศครั้งที่ 2 จะเกิดขึ้นเมื่อไหร่

มหากะทิง: ฤกษ์สังหารครั้งแรกเกิดขึ้นจากอาเพศเกิดไปแล้วหนึ่งวัน ส่วนอาเพศครั้งที่ 2 ตรงกับวันจันทร์ที่ 17 มิถุนายน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7 หลังอาเพศไปแล้วสามวันจะเป็นแรมหนึ่งค่ำ สองค่ำ สามค่ำ แรมสองค่ำเป็นวันพุธรับ เป็นวันราหูไม่เหมาะกับพิธีเสริมดวงชะตา เพราะราหูจะบดบังการเสริมดวงชะตา ครับ แรมสามค่ำตรงกับวันพฤหัสบดี วันพฤหัสบดีเป็นวันครู ปกติจะไม่ทำพิธีอวมงคล เพราะวันอังคารเป็นวันแข่ง แรมหนึ่งค่ำ เป็นวันที่จันทร์ส่องสว่าง น้ำเต็ม ยิ่งถ้าบูชาธาตุน้ำก็ยิ่งจะเหมาะสมครับ

(หลวงลุง, มหากะทิง ตอนที่ 4 เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2562)

อุทธีได้นั่งอยู่ที่ห้องทำงานในคอนโดส่วนตัวของตนเองและได้คำนวณฤกษ์ยามในการทำพิธีฤกษ์สังหารครั้งที่ 2 ดังบทสนทนาดังนี้

อุทธี: ทำพิธีแรมหนึ่งค่ำ วันอังคารที่ 18 มิถุนายน เวลาเที่ยงคืน พิธีบัตพลีบูชาธาตุน้ำ ผมวิเคราะห์จากดวงผู้หญิงธาตุน้ำผู้นี้ ธาตุน้ำเป็นคนที่ปรับตัวเก่ง ลัคนาราศีกรกฎ มักมีความโลเลเปลี่ยนใจได้ง่าย ทำให้เป็นคนใช้เงินเก่งเพราะความลุ่มหลงมัวเมา ถ้าอยากให้เขาไว้ใจต้องใช้เงิน หรือแสดงถึงอำนาจบารมีที่เหนือกว่า”

(อุทธี ตอนที่ 4 เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2562)

จากบทสนทนาของตัวละครข้างต้นพบว่าตัวละครมีความเชื่อในเรื่องการดูฤกษ์ยาม วันดีวันร้าย ประกอบกิจต่าง ๆ ในการทำพิธีกรรมบางอย่างในละครยังคงนำหลักความเชื่อด้านโหราศาสตร์มาใช้ในการประกอบพิธีถึงแม้ว่าจะเป็นพิธีกรรมที่เป็นมงคลหรืออวมงคลก็ตาม แต่ความเชื่อเรื่องนี้ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นและผู้คนให้ความสำคัญเป็นหลัก จึงทำให้สะท้อนถึงความเชื่อในสังคมด้านโหราศาสตร์ที่ว่าในการประกอบพิธีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพิธีมงคลหรืออวมงคลก็เป็นสิ่งที่ทุกคนให้ความสำคัญกับสิ่งนี้ เพราะเชื่อว่าถ้าเราประกอบพิธีมงคล แต่ถ้าหาฤกษ์ที่ตรงกับวันอวมงคลจะทำให้เกิดความเสียหายต่องานหรือพิธีนั้น ๆ ได้นั่นเอง

1.4 เพื่อดูลักษณะนิสัย เป็นการทำนายจากบุคลิกลักษณะและกิริยาอาการต่าง ๆ เพื่อดูว่าบุคคลที่จะติดต่อหรือทำงานร่วมกันนั้นมีลักษณะนิสัยอย่างไร ควรจะคบหา หรือว่าบุคคลที่จะติดต่อหรือทำงานร่วมกันนั้นมีลักษณะนิสัยอย่างไร ควรจะคบหาหรือสนิทสนมมากน้อยเพียงใด เป็นการช่วยฝึกให้รู้จักสังเกตลักษณะของบุคคล พบ 2 ครั้ง

ตัวอย่าง

มหากะทิงได้นำเมมโมร์การ์ดที่มีหลักฐานเกี่ยวกับพิธีฤกษ์สังหาร ที่เสียหายได้นำไปซ่อมที่ร้านไอทีแห่งหนึ่ง แต่เจ้าของร้านมีทิท่าไม่สนใจ และพูดจาหยิ่งโสมมหากะทิงอีกด้วย ดังบทสนทนาต่อไปนี้

“มหากะทิง: ใช้เวลากู้ไฟล์นานไหมครับ

เจ้าของร้านรับซ่อมอุปกรณ์ไอที: ก็ต้องให้ช่างตรวจดูก่อนนะครับ ดูจากสภาพแล้วเนี่ยก็น่าจะนานอยู่เหมือนกันนะ ดีไม่ดีอาจจะกู้ไม่ได้ด้วย

มหากะทิงยืนจ้องหน้า และมองดูพร้อมวิเคราะห์ลักษณะภายนอกของเจ้าของร้านรับซ่อมอุปกรณ์ไอทีแล้วนึกในใจว่า ผู้ชายคนนี้น่าผวกกว้าง แสดงว่าชอบคำยกยอ แต่มีริมฝีปากหนาถ้าถูกใจใครก็จะช่วยเหลือเต็มที่ (ได้ยืนจ้องหน้าและมองดูพร้อมวิเคราะห์ลักษณะภายนอกของเจ้าของร้านรับซ่อมอุปกรณ์ไอทีในใจ)แต่เพื่อนผมบอกว่าพี่เนี่ยเก่งสุดในย่านนี้เลยนะครับ เรียกได้ว่าเป็นเซียนกู้ไฟล์เลยทีเดียวได้ผมว่างานแค้นนี้พี่ทำได้อยู่แล้วนะครับ พี่ช่วยผมหน่อยนะครับ งานนี้มันสำคัญจริง ๆ เพราะว่ามันมีข้อมูลข้างในนั้นอยู่เยอะเลยนะครับ พี่อาจจะช่วยชีวิตผู้คนได้อีกหลายคนเลยนะครับพี่

เจ้าของร้านรับซ่อมอุปกรณ์ไอที: ก็ได้ ความจริงผมว่ามันก็ไม่ได้ยากหรอก เอาจันั้นเดียวถ้ากู้ได้อะผมจะรีบโทรไปบอกเลย

มหากะทิง: ขอบคุณมากนะครับพี่ครับ”

(มหากะทิง, เจ้าของร้านอุปกรณ์ไอที ตอนที่ 12 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2562)

จากบทสนทนาของตัวละครข้างต้นแสดงให้เห็นว่าความเชื่อในสังคมไทยมีความเชื่อโหราศาสตร์เพื่อดูลักษณะนิสัย เป็นการทำนายจากบุคลิก ลักษณะ และกิริยาอาการต่าง ๆ เนื่องจากบุคลิกหรือลักษณะนิสัยคนไทย มีความเชื่อกันว่าสามารถบ่งบอกความคิด หรือการคบค้าสมาคมได้ในอนาคต

2. ความเชื่อเรื่องบุคคล

ความเชื่อเรื่องบุคคลเป็นความเชื่อเกี่ยวกับการเกิด การตั้งชื่อ การตาย เดช หมายถึง อำนาจวาสนา ชื่อเสียงเกียรติยศ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ตลอดจนการศึกษาเล่าเรียน ศรี หมายถึง หลักทรัพย์สินเงินทอง ของใช้สอย โชคลาภที่ได้มาเป็นสิ่งของต้องใช้อย่างง่ายและที่จะได้ภายหน้า มนตรี หมายถึง ผู้อุปถัมภ์ค้ำชู อันอาจ ได้แก่ บิดา มารดา อุปัชฌาย์ อาจารย์ ครู ในละครเรื่องฤกษ์สังหารพบความเชื่อเรื่องประเภท

เรื่องการตั้งชื่อ การตั้งชื่อถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบโดยส่วนใหญ่มักจะตั้งชื่อที่เป็นสิริมงคลใช้อักษรที่ดี ที่เป็นเดช ศรี และมนตรี พบ 3 ครั้ง

ตัวอย่าง

มหากะทิงขอบคุณรันทน์ที่ช่วยหาข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับการตายของเหยื่อรายที่ 1 สังเวธาตุติน โดยการดูดวงให้รันทน์เป็นการตอบแทน ทำนายจากชื่อของรันทน์ ดังบทสนทนาต่อไปนี้

“มหากะทิง: เอาจ้ผมดูดวงให้คุณ, คุณเกิดวันที่เท่าไร

รันทน์: ไม่เป็นไรค่ะ รันทน์ไม่รบกวนคุณมหาทิงว่า

มหากะทิง: รันทน์เป็นชื่อจริงที่พระตั้งให้ใช่ไหมครับ

รันทน์: ใช่ค่ะ รันทน์สะกดด้วย ห, ณ การันต์

มหากะทิง: เป็นชื่อของดวงดาวฤกษ์ดวงที่สี่ของดาวโรหิณี เป็นชื่อของดาวฤกษ์ที่ส่องสว่าง ผิวกายของคุณผุดผ่อง ถ้าคุณเกิดในราศีพฤษภคุณก็ต้องเกิด ในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ ของเดือนสิงหาคมของ พ.ศ. 2536 มีแค่วันเดียวเท่านั้น ซึ่งก็คือวันที่ 2 สิงหาคม 2536”

3. ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ และเครื่องรางของขลัง

ไสยศาสตร์หมายถึง ไสยศาสตร์เป็นความรู้เพื่อป้องกันหรือบังคับสิ่งเหนือธรรมชาติให้เป็นไปตามประสงค์ ซึ่งจะมีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภท คือ ไสยศาสตร์ที่ป้องกันเหตุร้าย ตลอดจนขับไล่สิ่งร้าย เรียกว่า ไสยศาสตร์ขาว และไสยศาสตร์ที่ใช้ทำร้ายผู้อื่น เรียกว่า ไสยศาสตร์ดำ เครื่องรางของขลัง เป็นความเชื่อดั้งเดิมของมนุษย์ที่ต้องการจะอยู่อย่างคงกระพันและสามารถใช้ป้องกันอันตรายต่าง ๆ ได้ โดยใช้คาถาอาคมเข้ามาปลุกเสกสิ่งของต่าง ๆ ความขลังและศักดิ์สิทธิ์ของเครื่องรางของขลัง เป็นคำที่แสดงความศักดิ์สิทธิ์ของเครื่องรางของขลังที่ได้รับการปลุกเสกแล้ว เครื่องรางเป็นของศักดิ์สิทธิ์ทำขึ้นตามวิธีทางไสยศาสตร์ พบ 4 ครั้ง

ตัวอย่าง

ลุงเจริญได้พูดคุยกับสรวัดศรีลและหมอชิงดวง ซึ่งสรวัดศรีลเป็นตำรวจที่ไม่เชื่อเกี่ยวกับสิ่งลี้ลับหรือการดูดวง แต่จะเชื่อหลักฐานจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มากกว่า จึงได้มีปากเสียงกันระหว่างลุงเจริญกับสรวัดศรีล ลุงเจริญได้ให้คำอธิบายเกี่ยวเฉวแปดแฉก ดังบทสนทนาต่อไปนี้

“ลุงเจริญ: แล้วคุณจะทำอธิบายเฉวแปดแฉกที่มันครอบงำที่คอศพทั้งสองว่ายังไงครับ

หมอชิงดวง: เฉวแปดแฉกมันคืออะไรนะคะลุง

ลุงเจริญ: คนทั่วไปเขาใช้เป็นยันต์ศักดิ์สิทธิ์ป้องกันสิ่งชั่วร้าย แต่ทางเหนือใช้ในพิธีกรรมสืบชะตาเมืองและพิธีกรรมเกี่ยวกับศพ แต่แถวบ้านผมอะใช้เพื่อกักวิญญาณเพื่อรอให้พญายมมารับคือการเช่นสังเวยอย่างหนึ่ง”

ลุงเจริญ, สารวัตรศรีและหมอลือซิงดวง ตอนที่ 7 เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2562)

จากตัวอย่างข้างต้นตอนที่ลุงเจริญได้อธิบายเกี่ยวกับเคลวแปดแฉกซึ่งคนทั่วไปใช้เป็นยันต์ศักดิ์สิทธิ์ป้องกันสิ่งชั่วร้าย แต่ทางภาคเหนือใช้ในพิธีกรรมสืบชะตาเมืองและพิธีกรรมเกี่ยวกับศพ “แต่แถวบ้านผมอะใช้เพื่อกักวิญญาณเพื่อรอให้พญายมมารับคือการเช่นสังเวยอย่างหนึ่ง” ซึ่งจะเห็นได้ว่าคำพูดของลุงเจริญได้ตรงกับความเชื่อในเรื่องเครื่องรางของขลังที่ใช้ปกป้องจากสิ่งชั่วร้าย จากสิ่งที่มองไม่เห็นโดยการนำเคลวแปดแฉกมาใส่ไว้ที่คอของผู้ตาย ซึ่งเครื่องรางนี้จะประกอบไปด้วยไม้ และสายสิญจน์พร้อมกับให้ผู้กระทำพิธีเป็นคนสวดคาถาเพื่อสะกดวิญญาณของเหยื่อที่ถูกฆ่าไม่ให้ตามอาฆาตแก่ผู้กระทำพิธีเดิมเคลวแปดแฉกหมายถึง เคลว 8 มุม มีความหมายถึงทิศทั้ง 8 ได้แก่ ทิศบูรพา (ตะวันออก) อาคเนย์ (ตะวันออกเฉียงใต้) ทักษิณ (ใต้) หรดี (ตะวันตกเฉียงใต้) ประจิม (ตะวันตก) พายัพ (ตะวันตกเฉียงเหนือ) อุตระ (เหนือ) อีสาน (ตะวันออกเฉียงเหนือ) ซึ่งเป็นทิศที่แพทย์ผู้รักษาจะรายคาถา (อิติปิโสฯ) ไปถึงในละครเรื่องนี้ใช้เป็นการไหว้ธาตุให้ครบทั้งแปดทิศพร้อมกับใช้การสะกดวิญญาณนั่นเอง

อภิปรายผล

ความเชื่อที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง ฤกษ์สังหาร มีความสอดคล้องกับคำอธิบายความหมายของขนบวิชา จิตติขนิษฐกุล ที่ว่าความเชื่อไม่ว่าจะเกิดขึ้นด้วยความรู้สึกรหรือเหตุผลใดก็ตาม เมื่อมนุษย์เกิดความเชื่อขึ้นแล้วก็มักจะแสดงออกทางกายและวาจาให้ปรากฏเช่นเดียวกัน ได้มีผู้รู้กล่าวถึงความหมายของความเชื่อ ว่า หมายถึง การยอมรับนับถือหรือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งที่มีตัวตนหรือไม่มีตัวตน และการยอมรับนับถือนี้อาจจะมีหลักฐานที่พอจะพิสูจน์ได้หรือไม่ก็ได้ เช่นเดียวกับความเชื่อในละครโทรทัศน์เรื่อง ฤกษ์สังหาร ในด้านตัวละครมีความรู้สึกรว่าการเคลื่อนที่ของดวงดาวสามารถควบคุมหรือกำหนดความเป็นไปด้านบ้านเมือง และดวงชะตาชีวิตของพวกเขาให้เป็นใหญ่ได้ โดยตำราฤกษ์สังหารจะมีกฎเกณฑ์ ระเบียบวิธีที่ระบุไว้ในตำรานั้นเอง เมื่อตัวละครมีความเชื่อเช่นนั้นแล้วได้แสดงออกทางกายและจิตใจ โดยการหาวิธีกำหนดการเคลื่อนที่ของดวงดาวให้เป็นไปตามความต้องการของตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่มีข้อพิสูจน์ที่แน่ชัด แต่มีการยอมรับจากคนเพียงบางกลุ่ม สิ่งทั้งหมดนี้สามารถเรียกได้ว่าเป็นความเชื่อนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่ปรากฏในนวนิยาย
2. ศึกษาภาพสะท้อนตัวละครและสังคมในละครโทรทัศน์เรื่องฤกษ์สังหาร

บรรณานุกรม

ชนิษฐา จิตชินะกุล. (2545). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์.

องอาจ สิงห์ลำพอง. (2557). *กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.